

Kyrkbygget i Oberá – från Hackås till invigning

Frågan om var en kyrka ska ligga och hur den ska se ut är sällan enkel. Den väcker engagemang, ibland också motsättningar. Så var det också i Oberá. Berättelsen om kyrkbygget är inte bara en historia om en byggnad – den är en del av kolonins historia och människornas liv.

Början i Hackås

De första gudstjänsterna hölls redan under 1920-talet, ledda av pastorerna Rudolf Münter och David Wahlberg. Under 1930- och 40-talen fortsatte verksamheten med pastor Båathe, likaså han baserad i Buenos Aires.

Resorna var långa och krävande: från Buenos Aires gick färden med ångbåt uppför Paranáfloren, eller med tåg, till Posadas, och därifrån vidare till häst – och senare med tidens fordon – till Oberá.

Gudstjänsterna hölls i enkla föreningslokaler, bland annat i Villa Svea.

Som en provisorisk lösning började man använda ett hus som kallades **Hackås**. Det flyttades till en central tomt i Oberá och fick fungera som kapell. Namnet var hämtat från Jämtland – men någon tydlig koppling mellan det svenska Hackås och detta enkla trähus i Misiones gick egentligen inte att finna. Enligt Prins Wilhelm, i sin bok "Röda Jordens Svenskar", skall Syster Sigrid ha gett det namnet.

Och ordet "kapell" var, milt sagt, missvisande.

Hackås var ett mycket enkelt trähus. Ljud trängde in från alla håll som om väggar knappt fanns. Under de dammiga perioderna fylldes huset ständigt av rött damm, som lade sig över allt och krävde ett oavbrutet städarbete av prästfrun. Det var långt ifrån en värdig gudstjänstlokal – men det var där församlingen samlades. Biskop Malmeström beskrev Hackås i följande ordalag: "Och en större skillnad i utsmyckning än mellan den svenska och argentinska kyrkan med samma namn kan ej tänkas, omöjligen!".

Fig. 1. Bild av Hackås kapell i Oberá kring mitten av 1950-talet

Just dessa enkla och ibland nästan erbarmliga förhållanden gjorde behovet av en riktig kyrka allt tydligare.

Beslutet att bygga

Efter många diskussioner växte och stärktes övertygelsen: man behövde en egen kyrka. Föreningen Svea och pastorerna från Buenos Aires skrev till Missionsstyrelsen och hävdade att det fanns ett behov av en kyrka. Pastor Bååthe var särdeles lyckosam med att övertyga ärkebiskop Nathan Söderblom som lär ha sagt: Vi hjälper människor över hela världen. Borde vi inte också hjälpa våra egna landsmän utomlands?

Ett ambitiöst förslag till kyrkobyggnad togs fram av arkitekt Klein i Buenos Aires, men visade sig vara alltför stort och kostsamt. Nya ritningar togs fram. Även frågan om placeringen blev central: skulle kyrkan byggas i Oberá eller i Villa Svea?

När pastor Nils Henrik Mård kom till kolonin tog arbetet ny fart. Till slut fattades beslutet att kyrkan skulle uppföras i anslutning till Villa Svea. Tegel hade redan anskaffats och låg i stora högar och väntade.

Samtidigt fanns praktiska invändningar: dåliga vägar, svårigheter att ta sig fram vid regn, och avsaknad av elektricitet. Frågan diskuterades länge – både lokalt och inom Sjömansvården – innan man slutligen fastställde att kyrkan skulle byggas i Oberá. Biskop Ylander löste frågan med att förklara att Sjömansvården inte hade för avsikt att stödja en kyrka i Villa Svea.

Detta beslut blev avgörande. Tegelhögarna fick fraktas tillbaka till Oberás centrum.

Bygget tar form

När byggnadsarbetet väl kom igång tog det snabbt fart. En byggkommitté bildades och Paul Bergman utsågs till byggleddare – ett uppdrag han genomförde med stort engagemang och skicklighet.

Arbetet präglades av en blandning av planering och improvisation. Ritningar dröjde, material saknades och mycket fick lösas på plats. Samtidigt var viljan att bygga stark, och arbetet fortsatte trots de hinder som uppstod.

Svårigheterna var många. Cementbrist, regnperioder och försenade leveranser påverkade arbetet, men stoppade det aldrig helt. Bygget fortskred steg för steg.

Bland dem som deltog minns man särskilt Helmer Nilsson, en skicklig snickare som tillverkade takstolarna och fungerade som arbetsledare. Hans återkommande uppmaning – "Inga verktyg i solen" – vittnar både om disciplinen i arbetet och om de speciella förhållanden som klimatet ställde.

Samtidigt växte kyrkan fram – inte bara som en gudstjänstlokal utan som ett församlingscentrum, med samlingsal, kök, sakristia och andra utrymmen. Redan från början var tanken att kyrkan skulle vara en plats för hela församlingens liv.

Fig. 2. Bygglédaren Paul Bergman. Fig. 3. Paul lägger grunden till kyrkan

Fig. 4. Arbetsledaren Helmer Nilsson

Fig. 5. Tegelstenarna fraktas åter till Oberás centrum.

Fig. 6. Preparering av marken till kyrkbygget.

Fig. 7. Marken för kyrkan börjar bli klar.

Fig. 8. Tegelstenshögarna på framtida kyrkans mark.

Fig. 9. Sakristian och kyrkväggar byggs upp.

Fig. 10. Från vänster en murare, Anders Ruuth, och Helmer Nilsson

Fig. 11. En enkel andakt när grundstenen lades den 23 februari 1956. Närvarande var från vänster nedre raden: Alrik Källsten, Herr Lindström, Paul Bergman, Anders Ruuth. Övre raden: Syster Sigrid, Margareta Ruuth, Lucía Poplavski.

Fig. 12. Bärande tvärbalk som gjöts strax innan koret.

Fig. 13. När det var dags så firades en taklagsfest.

Fig. 14. Altarringen som utskuren i argentinskt cederträ som donerats av konsuln Hjalmar Holmström.

Fig. 15. Kyrkans "städtrupp" före invigningen. Man kan se i första raden från vänster: Hilma Källsten, Maria Nilsson, Helena Söderlund, Hanna Bergman, Vera Hultgren, och Margit Andersson.

Andra raden från vänster: Sally Söderlund, Margareta Ruuth, Astrid Hammar, Emilia Zielasko, 2 st. oidentifierade personer.

Tredje raden från vänster: Oidentifierad, Esmeralda Nilsson, Emil Nilsson, Helmer Nilsson, och Rubina Erasmie.

Fig. 16. Kyrkan är slutförd

En gemensam insats

Finansieringen var en utmaning. Bygget beräknades kosta omkring 550.000 pesos – en betydande summa.

En del av pengarna kom från försäljning av tidigare egendomar och från insamlingar. Sjömansvården bidrog också ekonomiskt. Men en avgörande del var församlingens egen insats. Ser man tillbaka och håller man i minne de sista decenniernas utveckling, så är församlingens insats särledes viktig.

Det var ett arbete som växte fram ur gemenskapen. Ju mer man själva bidrog, desto mer blev kyrkan också deras egen.

Invigningen 1956

I september 1956 stod kyrkan färdig att invigas.

Invigningen blev en stor händelse. Präster från olika delar av Sydamerika deltog, liksom representanter från Sverige och Argentina. Även Misiones guvernör var närvarande.

Programmet sträckte sig över flera dagar: mottagningar, procession till kyrkan, högtidlig invigningsgudstjänst, musik, dopgudstjänst och gemenskap. Barnen deltog, kören sjöng, och hela kolonin var engagerad.

Det var mer än en ceremoni. Det var kulmen på många års arbete, väntan och tro.

Fig. 17. Den nya kyrkans altare färdig för invigning.

Fig. 18. Procession ledd av Anders Ruuth med Pasto Primarius Olle Nystedt, och representanter från lutherska kyrkor och andra trosriktningar.

Fig. 19. Pastor Primarius Olle Nystedt leder invignngen av Oberás Svenska Kyrka.

Fig. 20. Huvudförrättare vid invigningen var Stockholms stifts domprost Olle Nystedt. Vid högtiden närvarade pastorer från olika församlingar i Brasilien, Misiones och Buenos Aires. Bland de närvarande fanns: Jurg Bäschlin (Schweiziska reformerta kyrkan i Puerto Rico); Arnold Breitzkreitz (Kongregationalistiska kyrkan i Oberá); Hans V. Schmitt (Evangeliska kyrkan vid

Río de la Plata, församlingen i Montecarlo); Friedrich Mornau (Evangeliska kyrkan vid Río de la Plata, församlingen i Leandro N. Alem); Guillermo Heft (Förenade evangelisk-lutherska kyrkan, församlingen i Eldorado); Pablo Lienck (Förenade evangelisk-lutherska kyrkan, församlingen i Posadas); T. Bakken (Norska lutherska kyrkan, församlingen i Buenos Aires); Eric Ålund (Svenska kyrkan, församlingen i Rio de Janeiro, Brasilien); Gunnar Norell (Svenska kyrkan, församlingen i Buenos Aires); Bela Leskó (rektor för Lutherska teologiska fakulteten i Buenos Aires); Anders Ruuth.

Efteråt

När kyrkan stod färdig var det en byggnad att vara stolt över. Den väckte beundran – inte minst från argentinskt håll – men viktigast var kanske att den verkligen hade blivit till. Som det senare sammanfattades: byggnadsarbetet hade, trots alla svårigheter, gått förvånansvärt friktionsfritt.

Några år senare, 1958, invigdes även klocktornet, uppfört med material donerat från svenskt håll genom Johnssonkoncernen. Även detta kom att bli en symbol för den starka kopplingen mellan Sverige och kolonin i Misiones.

Man kan också tillägga att marken där kyrkan uppfördes till en början ägdes av pastor Nils Båathe. Först år 1957, då Svenska kyrkans förening fick juridisk person, kunde marken formellt överföras till församlingen. Kyrkan har sedan dess tillhört församlingen, trots återkommande försök från andra organisationer att frånta församlingen ägandet.

Sedan invigningen 1956 har den svenska kyrkan i Oberá kommit att få en betydelse som sträcker sig långt utöver själva byggnaden. Den har varit en samlingsplats för tro, gemenskap och identitet – en plats där generationer av svenskättlingar har döpts, konfirmerats, vigts och tagit avsked av sina nära.

Kyrkan har också burit minnet av en tid av nybyggarliv och uppbrott och blivit en symbol för kontinuitet i en föränderlig värld. Här har språk, traditioner och sånger levt vidare, samtidigt som nya generationer har satt sin prägel på församlingslivet.

Än i dag är kyrkan i bruk och vårdas med omsorg. Den står kvar som ett levande arv – inte bara som ett minnesmärke över det som en gång byggdes, utan som en plats där livet fortsätter att utspela sig. Samtidigt lever kontakten med Sverige vidare, och både Sverige och Svenska kyrkan förblir levande referensramar i församlingens liv.

Buenos Aires, april 2026.

Källor

10 Años en Oberá, Misiones (1953 – 1963). Anders och Erik Ruuth. 2011

Minnesmosaik från Misiones. Argentina 1953 – 1963. Anders och Margareta Ruuth. 2009

Suecos en la selva. Ewald Guillermo Olsson. 1991

Uppdrag i Sydamerika. Nils Bååthe. 1983